

Welkomstwoord mini-symposium 600 jaar Gelders parlement

Huis der Provincie, 3 mei 2018

Vandaag schrijven we met dit symposium 600 jaar Gelders Parlement, in het vernieuwde Huis der Provincie, geschiedenis.

Zoals u waarschijnlijk weet, mag ik al ruim 12 jaar voorzitter zijn van dit Gelders Parlement.

Kijkend naar de woonplaatsen van de huidige Statenleden zie ik zeker geen evenwichtige verspreiding over de drie kwartieren.

Nijmegen is ruim vertegenwoordigd.

Het kwartier de Veluwe, lees: Arnhem, is gemiddeld aanwezig.

En het kwartier Zutphen is duidelijk ondervertegenwoordigd.

En om het nog erger te maken: Opper-Gelre, ooit de bakermat van het hertogdom Gelre, is grotendeels bij de provincie Limburg terechtgekomen.

Een volgende vraag dringt zich op: Zou één van mijn illustere voorgangers ooit al eens stilgestaan hebben bij deze voor Gelderland belangrijke datum van 3 mei 1418?

Bijvoorbeeld op 3 mei 1918, 500 jaar Gelders Parlement?

Commissaris van de Koningin was Jonkheer Schelto van Citters, afkomstig uit een adellijke familie met veel Zeeuws bloed in de aderen.

Als voormalig ambtenaar overgehaald door Abraham Kuyper, de voorman van de ARP, om de politieke zaak te dienen.

Na een klinkende overwinning in het kiesdistrict Ede, kwam hij in 1907 in de Tweede Kamer. Twee jaar later benoemd tot Gelderse Commissaris.

Ja, het kan snel gaan in een bestuurlijke carrière!

De bronnen vertellen niets over festiviteiten, terwijl er in Gelderland in 1915 wel reden was tot feestvreugde.

Gelderland kreeg namelijk een eigen elektriciteitsbedrijf, de Provinciale Gelderse Elektriciteitsmaatschappij (PGEM).

44% van de aandelen waren in handen van de provincie.

En u kent ongetwijfeld de rest van dit sprookje!

Is er dan op 3 mei 1818 aandacht besteed aan 400 Gelders Parlement?

Met de ambitieuze koning Willem I en zijn afkeer tegen de ooit zo zelfstandige gewesten in het achterhoofd, lijkt me dit niet aannemelijk.

Op 29 april 1814 was Graaf Jan Carel Elias van Lynden de eerste Commissaris van de Koning in Gelderland geworden.

Een half jaar later werden 90 Gelderse Statenleden, op advies van de Gelderse gouverneur, door de Koning benoemd.

Het Gelderse parlement vergaderde één keer per jaar.

Naast de adel en de steden was ook het platteland (de eigenerfden) vertegenwoordigd.

Het streven naar een eenheidsstaat liet geen ruimte voor eigenstandige provincies toe.

De commissaris van de Koning was de rijkspottenkijker, de adellijke zetbaas van Willem I. Ja, dat waren nog eens tijden.

Ik denk even aan het huidige Gelderse parlement met het coalitieakkoord *'Ruimte voor Gelderland'*.

En in het Gelders Parlement zitten tegenwoordig 55 statenleden, verdeeld over 12 fracties. Sinds kort overigens wel weer met een baron in hun midden.

Terug naar de dag van 3 mei 1418, het moment dat de eigenheid van de steden en ridders van Gelre zich manifesteerde.

Niet het conflict beslechten, maar de verbinding zoeken - met respect voor ieders rol.

De Verbondsbrief 1418 was een contract met weinig bepalingen en veel partijen.

In mijn ogen hebben we van dit eerste Gelders dualisme veel geleerd.

In het huidige dualisme, in provincieland sinds 2003 aanwezig, zijn GS-leden geen lid meer van het Gelderse Parlement.

De rollen zijn gescheiden, maar met respect voor ieders rol als uitdrukkelijk uitgangspunt.

Niet het duel, maar het duet is kenmerkend geworden voor de Gelderse politiek-bestuurlijke cultuur.

De hoofdrolspelers van 1418 zouden dit ongetwijfeld met instemming begroet hebben.

Herhaalt de geschiedenis zich? Nee, dat is te gemakkelijk, maar overeenkomsten zijn er dus wel degelijk.

Geschiedenis gaat immers altijd over mensen, en de zoektocht naar het antwoord op de vraag: waarom is het gegaan zoals het is gegaan.

Uit de geschiedenis kunnen en blijven we veel leren. Ik wens u dan ook een leerzame en inspirerende middag toe.